

Gajeva 3, 52100 Pula

tel: +385 52 383 936

E-mail udruge: ured@zelena-istra.hr

Web: <http://www.zelena-istra.hr/>

Facebook: <https://hr-hr.facebook.com/UdrugaZelenaIstra/>

Twitter: https://twitter.com/zelena_istra

Instagram: <https://www.instagram.com/zelenaistra/?hl=hr>

MEDIJIMA

U Puli, 19. rujna 2019.

Prijedlozi za uspostavljanje učinkovitijeg i pravednijeg sustava gospodarenja otpadom u Istarskoj županiji

Problem gospodarenja otpadom u Istri kulminirao je ovog ljeta, nakon što je Kaštijun pušten u pogon i pokazao sve svoje slabosti, a gomile glomaznog otpada gorjele u Metisu. Akteri odgovorni za uspostavljanje sustava gospodarenja otpadom godinama su loše radili svoj posao, a nakon što su rezultati loše odrađenog posla postali evidentni, krivnju su počeli prebacivati jedni na druge. Županija i Grad Pula, kao vlasnici Kaštijuna, nisu do sada ponudili nikakvo rješenje problema.

Izdvajamo nekoliko temeljnih uzroka današnje situacije s otpadom u Istri koji su, između ostalog, rezultirali nesnosnim smradom s Kaštijuna - samo vrhom ledenog brijega i njihova moguća rješenja.

U Istri, "najbogatijoj regiji", prosječno se odvoji 12% korisnog otpada – gotovo jednako ili i manje nego u nekim slavonskim županijama. Zbog nepostizanja ciljeva gospodarenja otpadom, koje nameće Europska unija, već se plaćaju penali i teret se prebacuje na građane s obzirom da se kazna plaća iz proračuna JLS. Bez odvajanja biorazgradivog komunalnog otpada na kućnom pragu, koji čini do 35% mase kućnog otpada, nećemo uspjeti dostići ciljeve odvajanja od 50% i zato je sigurno da ćemo plaćati sve veće i veće penale.

200.000 stanovnika Istre godišnje proizvede 80.300 tona otpada. Ako je prosjek odvajanja 12%, proizlazi da stanovnici Istre proizvedu 70.664 tona otpada godišnje. Kapacitet Kaštijuna je 90.000 tona, što znači da je sasvim dovoljan za stanovnike Istre i u slučaju ovako niskih stopa odvajanja otpada.

S obzirom na nemogućnost Kaštijuna da tijekom ljeta obradi sav pristigli otpad, jasna je veza problema s turizmom. Istra je županija s najviše turističkih noćenja. Jedan turist dnevno proizvodi od 1,1 do 1,4 kg otpada. U 2018. godini broj noćenja iznosio je 26.178.763 (u broj nisu uračunati povremeni stanovnici) što znači da su turisti proizveli od 28.798 do 36.650 tona. Većina otpada iz turističkog sektora, ugostiteljstva i trgovačkih centara je **proizvodni otpad** (biorazgradivi otpad koji nastaje od pripreme hrane, otpadna staklena, plastična i metalna ambalaža) i njega su ti pravni subjekti **dužni** prema postojećim zakonima zbrinjavati odvojeno od komunalnog otpada, a komunalna društva trebala bi odbiti preuzimanje spremnika u kojima se nalazi proizvodni otpad. Na taj bi način tvrtke iz turističkog sektora trebale biti navedene na uvođenje sustava odvojenog prikupljanja otpada i njegovog

zasebnog zbrinjavanja. Međutim, komunalna poduzeća prikupljaju i proizvodni otpad turističkih tvrtki, koje na taj način smanjuju svoje troškove, ali opterećuju pri tome sustav i komunalnih društava i Kaštijuna. Prisiljavajući turističke tvrtke na odvojeno prikupljanje i zbrinjavanje otpada (turističke tvrtke trebale bi u tome prednjačiti) smanjio bi se i pritisak količina biorazgradivog otpada, onoga što stvara nezdrave mirise s Kaštijuna, u ljetnim mjesecima.

Sljedeće pitanje koje se postavlja je zašto uopće na Kaštijun stiže tolika količina biorazgradivog otpada kada se prema europskim i hrvatskim propisima moramo pobrinuti da do 2022. godine odvojeno prikupljamo 50% biorazgradivog otpada? Odgovor je u tehnologiji postrojenja na Kaštijunu koja ne funkcionira bez biorazgradivog dijela. Iz toga je razloga ministar zaštite okoliša Istarskoj županiji odgodio primjenu hijerarhije za gospodarenje biorazgradivim komunalnim otpadom na pet godina. U tih 5 godina u Istarskoj županiji nećemo morati odvojeno prikupljati biorazgradivi otpad. Međutim, rok odgode ističe za 3 do 4 godine. Do tada Kaštijun treba promijeniti tehnologiju obrade otpada kako bi se i u Istarskoj županiji mogao odvajati biorazgradivi otpad na kućnom pragu. Pretpostavljamo da se radi o velikom ulaganju i bilo bi dobro znati planira li se, kako i koliko će to koštati i tko će to platiti? Osim tih troškova, postoje i troškovi ulaganja za otklanjanje trenutnih tehničkih nedostataka. Koliki su ukupni troškovi u neposrednoj budućnosti i kako ih Grad Pula i Županija, vlasnici Kaštijuna, planiraju pokriti?

Rješenje za smanjivanje pritiska na Kaštijun i sprječavanja daljnjeg rasta cijena usluge prikupljanja komunalnog otpada je u objedinjavanju komunalnih poduzeća.

Nevjerojatno je da u Istri nema još niti jedne sortirnice (prva se gradi u Umagu) bez koje gotovo da i nema smisla odvojeno prikupljati otpad. Staklo i plastika, na primjer, neupotrebljivi su kao sirovina ako nisu sortirani po vrsti. Ulaganje u kamione i spremnike ništa ne znači ako se tako odvojene vrste otpada nemaju gdje sortirati i prodati.

Veliki broj komunalnih društava poskupljuje komunalnu uslugu, a ona sama pojedinačno nisu u mogućnosti investirati u sortirnice kao što ne mogu niti plasirati tako odvojene sirovine na tržište uz prihvatljive troškove. Potrebno je udruživanje komunalaca u holding društvo koje će zajedničkim snagama financirati izgradnju sortirnice i osigurati primarnu obradu tako selektiranog otpada (prešanje, granuliranje plastike i sl). Tek takva sirovina imat će neku vrijednost na tržištu. To je ujedno i način da se vlastitim strojevima osigura drobljenje glomaznog otpada ili sječa zelenog otpada, usluge koje se trenutno skupo plaćaju privatnim tvrtkama, koje gotovo da mogu ucjenjivati visokim cijenama.

Stiže novi izgovor za povećanje cijena

Od 14.9.2019. na snazi je Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o gospodarenju komunalnim otpadom. Sve JLS dužne su se uskladiti s odredbama navedene Uredbe do 14.12.2019. Navedenom Uredbom korisnici usluga razvrstani su u kategoriju kućanstvo i korisnici koji nisu kućanstvo (oni koji se bave gospodarskom djelatnošću). Svi korisnici kategorije kućanstvo plaćat će jednaki iznos „fiksno“ dijela računa, kao i svi korisnici pojedine potkategorije koji nisu kućanstvo (npr. iznajmljivači).

Stav je komunalnih društava da će usluga poskupiti za one koji su do sada plaćali uslugu na temelju 1-2 člana kućanstva kao i za male hotele i iznajmljivače.

Dosadašnjim načinom naplate s visokim fiksnim dijelom, komunalne tvrtke pokrile su sve svoje troškove poslovanja, a korisnici koji su sav otpad odvajali nisu imali neke koristi od toga jer je varijabilni dio bio beznačajan u odnosu na fiksni dio. Isto tako, Pula Herculanea i svi ostali komunalci bili su dužni do 1.11.2018. naplaćivati varijabilni dio cijene prema stvarno

proizvedenim količinama otpada, a što do danas nije slučaj. Posebno se to odnosi na korisnike koji žive u zgradama. S obzirom da na taj način nema dokaza da je usluga doista izvršena, korisnici nisu dužni plaćati uslugu.

Po novom načinu naplate, jednak fiksni dio plaćati će hoteli sa 10 soba i hoteli sa 100 soba.

Zbog velikog broja malih komunalnih poduzeća i nepostojanja infrastrukture, njihovi su troškovi "hladnog pogona" visoki i uvjete iz nove Uredbe pokušat će zadovoljiti povećanjem fiksnog dijela računa. Na taj se način opet penaliziraju oni koji odvajaju otpad. Pravedniji način naplate i poticanje odvajanja otpada u kućanstvima, a time i dostizanje zacrtanih ciljeva, moguće je jedino smanjenjem fiksnog dijela računa i povećanjem varijabilnog.

PRIJEDLOZI ZA RJEŠAVANJE PROBLEMA

1. Obustava prikupljanja proizvodnog otpada zajedno s miješanim komunalnim otpadom

Komunalna poduzeća trebaju odmah početi kontrolirati da li se u spremnicima za miješani komunalni otpad gospodarskih subjekata nalazi proizvodni otpad, što će rezultirati velikim smanjenjem ukupnih količina miješanog komunalnog otpada na Kaštijunu.

2. Objedinjavanje rada komunalnih poduzeća u gospodarenju odvojeno prikupljenim otpadom

Potrebno je osnovati holding društvo u kojem će sva komunalna društva Istarske županije (koja to žele) imati svoje udjele. Takvo društvo treba investirati u sortirnicu i strojeve za obradu otpada kao i u kompostanu.

3. Javni nadzor nad radom komunalnih poduzeća

Omogućiti javni uvid u sve troškove svakog pojedinog komunalnog društva i način izračuna cijene javne usluge.

Osnovati javna tijela nadzora nad radom komunalnih poduzeća. U svijetu postoje različiti primjeri javnog nadzora nad radom javnih poduzeća: odbori korisnika koji kontroliraju javni interes i kvalitetu usluge; konzultativne komisije s kojom se uprava konzultira i koje razmatraju i usvajaju godišnje izvještaje; neka poduzeća u Upravni odbor biraju stručnjake i predstavnike udruga za zaštitu okoliša i opće dobro; ti predstavnici mogu sjediti i u nadzornim odborima. U svim tim savjetodavnim, kontrolnim ili tijelima upravljanja biraju se predstavnici udruga (istaknuti predstavnici udruga za zaštitu potrošača, za zaštitu okoliša ili opće dobro), neovisne struke, korisnika predstavnici zaposlenika ili gradskih vijećnika.

KOJI BI MOGAO BITI RAZLOG DA JAVNA PODUZEĆA NE PRIKAZUJU JAVNO SVE SVOJE TROŠKOVE I NAČIN IZRAČUNA CIJENE JAVNE USLUGE?

Odvojeno prikupljanje nema alternative i tu odgovornost imaju svi građani, kao i u osviještenoj kupnji proizvoda s manje ambalaže odnosno proizvodnji manje otpada, ponovnoj upotrebi i recikliranju.

Za više informacija:

Koviljka Aškić, univ.spec.oecoing, telefon 098 335 298

Dušica Radojčić, Irena Burba, Nina Brnić - Zelena Istra, telefon 052 / 506 065